

Polní opevnění Švédské šance u Luděrova

Luděrov, okr. Olomouc, Olomoucký kraj

Novověk, 1. polovina 17. století

0,7 km

Navigační bod: N 49°34'58.95",
E 17°2'27.52".

Přístup: Z Luděrova od kapličky na návsi severozápadním směrem po zelené turistické znače asi 640 m.

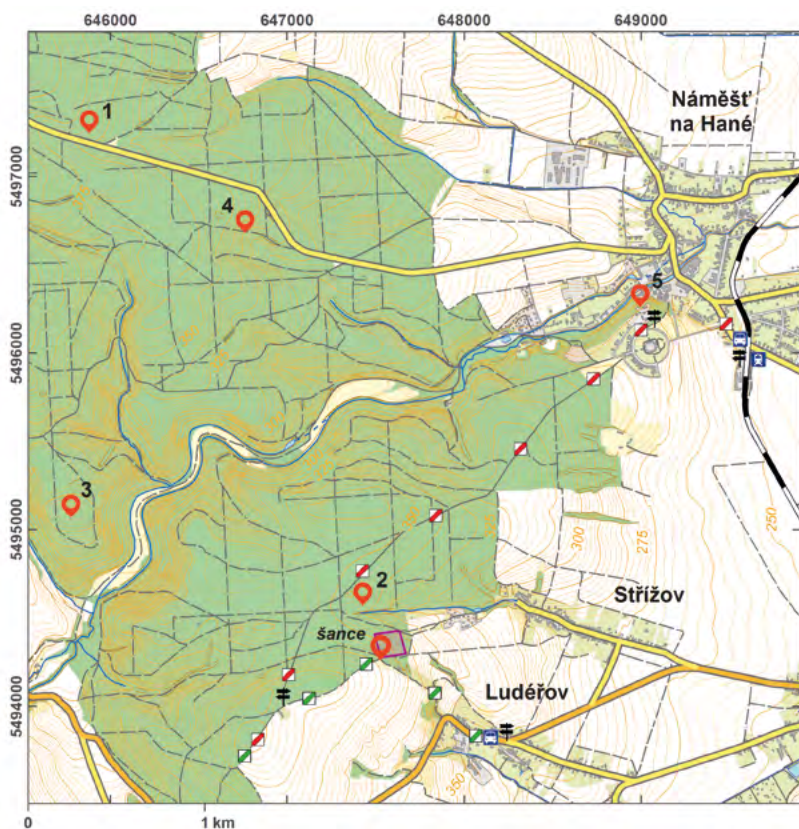
Význam: Poměrně dobře zachované terénní pozůstatky polního opevnění (reduty), doklad k poznání novověké vojenské strategie v regionu.

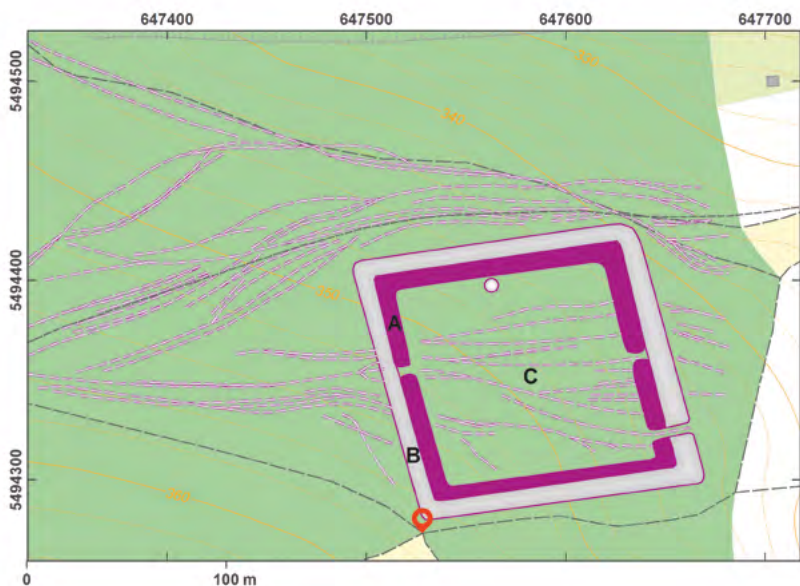
Historie: Na mapě náměšťského panství z roku 1746 je místo spojováno s působením Jana Žižky a označeno jako „Alte Schanze von Zůzka zeütten“. Původ šancí je však mladší než husitské války, jejich vznik je kladen do období třicetileté války. Vzhled

odpovídá standardním *redutám, známým i z jiných lokalit (např. → Horní Moštěnice). V roce 1973 upozornil M. Čížmář na podobnost terénních pozůstatků u Luděrova s útvary označovanými jako kultovní místa (*„Viereckschanze“) z doby laténské, známými z keltských lokalit západně od Moravy. Přestože na lokalitě nebyl proveden archeologický výzkum a pozdně laténská keramika (2.–1. století př. Kr.) byla získána pouze sběrem na poli 50 m východně od „Švédských šancí“, byla tato interpretace odbornou veřejností postupně přijata a zobecněna. Lokalita se dokonce stala vyhledávaným cílem a novodobým kultovním místem obdivovatelů keltské kultury, kteří zde vztyčili i menhir. Na jaře 2007 došlo díky terénnímu průzkumu (P. Šlézar, P. Bolina,

D. Cendelín) v souvislosti s výzkumem středověkých dálkových komunikací k objevu pozůstatků středověkých úvozů, nacházejících se v superpozici s valy i příkopy šancí, což vylučuje původ fortifikace v mladší době železné. Severně a jižně od opevnění se totiž nacházejí poměrně výrazné žlaby – úvozy, hluboké až 1 m. Při bližším pozorování jsou patrné také žlaby vedoucí od západu k východu přes objekt šancí, který tyto pozůstatky úvozů porušuje. Úvozy byly jednou ze dvou větví středověké Konické cesty, doložené v písemných pramenech ve 2. polovině 13. století. Na její druhé větvi, asi 3,3 km severozápadně od „Švédských šancí“ v trati Chrást u Olbramic, se nachází pozůstatky dalšího polního opevnění. Stav zachování a znaky vojenských redut (lichoběžníková profilace valu, ostře řezaný V příkop, malé zanesení příkopu, zvýšená nároží) jsou u obou lokalit totožné. Obě reduty zaujímaly strategickou pozici na

Popis: Terénní relikt se nachází na mírném severovýchodním svahu, mají pravoúhlý, přibližně čtvercový tvar o délkách stran 115,5 × 109 × 116 × 108 m. Opevnění tvoří val (A) obehnaný hrotitým příkopem (B). Val převyšuje vnitřní plochu o 1 až 2 m, dno příkopu se nachází v hloubce 3 až 4 m pod korunou valu. Jihozápadní nároží valu je zřetelně vyšší, také ostatní rohy jsou mírně převýšeny oproti průběhu valu. Val je na dvou místech přerušen, k západní proluce vede násyp přes příkop, ovšem v této části jde o novodobý zásah, stejně jako částečné zavezení příkopu v jižní části východní strany. Při severním valu uvnitř areálu se nachází prohlubeň o rozměrech 4 × 4,5 m a hloubce 1 m. Vnitřní plocha je dále ve směru západ–východ členěna mělkými žlaby – pozůstatky středověkých úvozů (C), které pokračují i vně areálu. Areál je porostlý jehličnatým lesem, místy křovím. [hd, pš]

↑ Letecký pohled na Švédské šance od severu. Foto M. Kalábek

Literatura: Čižmář 1973, 1991; Bolina – Šlézar 2006; Cendelín 2007; Martínek a kol. 2013.

Okolí:

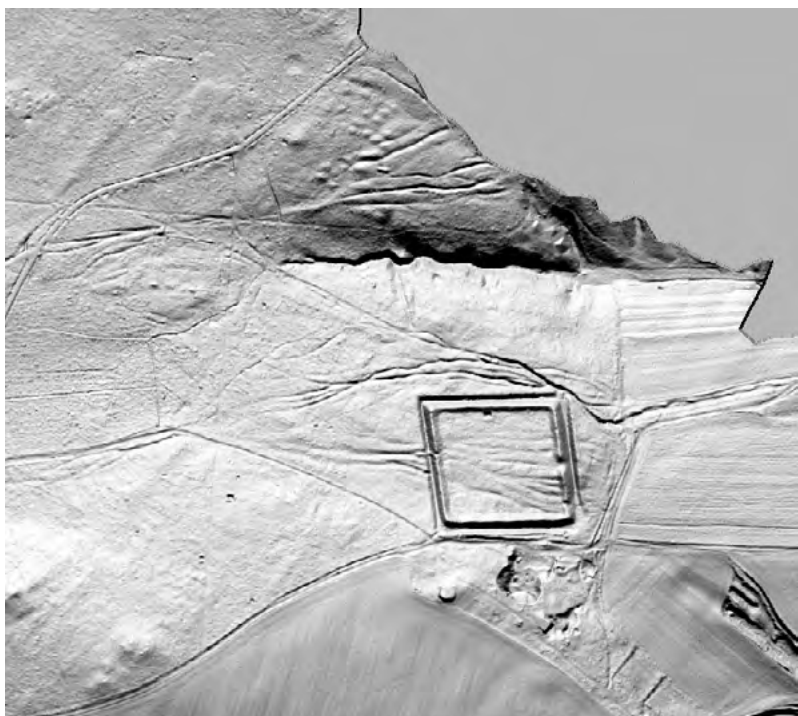
(1) Náměšť na Hané (OL), novověké polní opevnění (reduta) v trati Chrast: N 49°36'38.51", E 17°0'58.92" (3,5 km).

(2) Náměšť na Hané (OL), eneolitické mohylové pohřebiště „U žlíbku“: N 49°35'9.04", E 17°2'23.11" (0,2 km).

(3) Náměšť na Hané (OL), eneolitické hradisko Rmíz a mohylová pohřebiště Křemela I a Křemela II: N 49°35'26.61", E 17°1'11.53" (2 km).

(4) Náměšť na Hané (OL), svazky středověkých úvozových cest v lese mezi Náměští na Hané, Olbramicemi a Luděřovem: N 49°36'17.90", E 17°1'52.68" (2 km).

(5) Náměšť na Hané (OL), zřícenina hradu: N 49°36'2.35", E 17°3'43.23" (2,4 km).

↑ Pozůstatky úvozů v jihovýchodní části vnitřního prostoru šancí, pohled od jihovýchodu. Foto P. Šlézar